

Každý jsme v něčem

MIMOŘÁDNÝ

V čem jsem dobrý? Jaký je můj talent? Na jakou školu mám jít? Co budu v životě dělat? To jsou otázky, které v určitém období života trápí každého z nás. Nalezení odpovědí je velice důležité, neboť se značnou měrou podílí na naší celkové životní spokojenosti. Rozvíjení vlastních talentů a zažívání úspěchů činí život šťastným. Naopak nerozpoznání životního povolání a vlastních talentů může být velmi bolestivé. Nalézt odpovědi na tyto otázky nám pomůže Hanka Imlaufová, psycholožka z Křesťanské pedagogicko-psychologické poradny.

Co je to vlastně talent?

Úplně mi to slovo není blízké, ale řekněme, že je to mimořádný dar, nadání, mimořádná schopnost.

Proč vám není blízké?

Protože ho v běžné řeči moc nepoužívám. Ono totiž není úplně jednoznačné, co si pod ním představit. Někdo může říct, že má mimořádně nadaného žáka na matematiku, a tak, ačkoliv je druhák, chodí na matematiku třeba do třetí třídy. To je jistě úžasný dar. Jiný zase neustále získává zlaté medaile v atletice. I to je úžasné. Ale pak jsou i jiné dovednosti, které jsou stejně úžasné, ale známky nebo medaile se za ně nedávají. Ani se asi nedá říct, že v těchto dovednostech je někdo talentovaný. A pak to může vypadat, že ti bez jedniček a medailí jsou úplné nuly, a přitom to tak vůbec není.

Jaké dovednosti máte na mysli?

Krásné to je vidět na příkladu jedné rodiny s více dětmi. Všem, až na jednoho, to ve škole šlo pěkně, ale jemu ne, a proto měl špatné známky. Jeho rodiče o něm ale krásně mluvili, jak je šikovný v domácnosti, a když někdo potřebuje pomoci, hned je ochotný a nabízí se. To se mi moc líbilo, že ti rodiče oceňují i tyto rukodělné a hlavně vztahové dovednosti. Proto si myslím, že každý člověk je v něčem skutečně dobrý, ale slovo talent nás může posunout jen do umělecké nebo sportovní roviny.

Takže opravdu každý je v něčem dobrý, i ten, kdo to o sobě neví a nikdo mu to neřekl?

Nepochybně. Moc se mi líbí příběh ze života Dona Bosca, když potkal svého prvního svěřence, který mu říkal, že není v ničem dobrý, neumí na nic hrát a ani zpívat. Don Bosco mu řekl: „Ale pískat umíš, ne? Zapíšej!“ Kluk se usmál a zapískal. „No vidíš, že

něco umíš, umíš hezky pískat. Jsi tedy dobrý v pískání!“ A totéž platí i pro každého z nás. Každý je v něčem dobrý, jen to objevit.

Máte nějaký návod, jak může každý z nás rozpoznat, v čem je dobrý?

Zkuste více přemýšlet o sobě, všimati si toho, co vám jde lehčeji než ostatním, co děláte rádi. Tak určitě najdete, v čem jste fakt dobří.

Třeba sedět u počítače, koukat na seriály nebo pařit hry?

No to zase ne! (směje se) Mělo by to být něco užitečného, čím můžete pomoci nebo přispět ostatním – i když by to byl jen úsměv. Ale vysedávání u her nikomu nic užitečného nepřináší. A navíc takový kluk, ale samozřejmě i dospělý, škodí svému psychickému zdraví.

Co mají dělat kluci, kteří cítí, že jsou dobří na více věcí? Jde jim třeba matematika, chemie, přírodopis, ale nedokáží se rozhodnout, kterým směrem se zaměřit. Jak poznat, pro který obor se rozhodnout?

Takový kluk to má oproti ostatním trochu snadnější. Pokud to jde, může rozvíjet všechny své dovednosti najednou – třeba studiem na gymnáziu – a rozhodnout se až později. Nebo se může rozhodnout už teď pro jednu oblast podle dalších měřítek – třeba zrovna v jeho městě je učiliště jedné té dovednosti. Má to snazší než ten, kdo má jen jeden zájem a na školu bude dojíždět sto kilometrů.

Když někdo nebude své schopnosti rozvíjet, může o něj přijít?

Myslím, že ano. Je to podobné jako s kytkou. Když o ni nepečujete, nerozvine se a zakrní. Živoří, pak možná uschne a na jejím místě vyroste plevel.

Je tedy možné svůj talent zlepšovat a rozvíjet?

Samozřejmě. Dost často to člověka také naplňuje radostí. Ale pozor – vše má své meze! Zažila jsem kluky, kteří dělali vrcholově sport. Tedy určitě na to měli talent. Ale ti kluci nebyli šťastní. Měli pocit, že nemají normální život a že jsou uštvání.

Co byste poradila klukům, kterým druzí říkají, že mají třeba talent pro hru na hudební nástroj. Ale je to nebaví a chtěli by dělat něco jiného.

To je opravdu těžká otázka. Ono to není vůbec jednoduché říct, co je lepší. Třeba právě v té hudbě je mnoho významných umělců, kteří říkají, že kdyby je rodiče nenutili chodit do hudebky, nikdy by se umělci nestali. Když má někdo nadání na cokoliv, je třeba cvičit a nadání rozvíjet, a tou pílí se stává skutečným mistrem.

Ale tady je potřeba chápat, že každý člověk je unikátní a co funguje u jednoho k tomu, aby byl mistrem, jiného může naprosto zdeptat. Navíc do toho vstupují ještě další lidé – učitelé, trenéři, spoluhráči, kamarádi... Ti všichni mají významný vliv na to, jestli kluka daná věc baví. Proto se nedá říct, že když měl někdo z rodičů zkušenost, že když je něco v dětství bavilo, tak to bude fungovat i s jejich dětmi.

Sama znám dva bratry, kteří byli věkově velmi blízcí a chodili do stejného skautského oddílu. Jeden tam byl neuvěřitelně nadšený a druhému se tam vůbec nelíbilo a nechtěl tam chodit. Proto je nejlepší si o tom všem povídat s rodiči a svěřit se, jak se cítím, jak bych to chtěl a proč se mi tam třeba nelíbí. A tady bych moc ráda poprosila rodiče, aby se snažili vcítit do svých dětí a představili si je v té situaci. Když jim budou dobře naslouchat, jistě dokážou poznat,

jestli to děti nebaví jen proto, že musí cvičit – a to extra velká zábava není, ale je to nezbytné, aby to pak zábava byla –, nebo prostě k dané oblasti nemají vztah a byli by šťastnější, kdyby se mohli věnovat něčemu jinému.

Mluvila jste o píli, která je nezbytná k rozvíjení talentů. Je možné říct, že kde není talent, dá se to pílí dohnat?

Takhle bych to úplně neřekla. Když někdo opravdu nemá hudební sluch, těžko se z něho stane koncertní mistr, i kdyby denně cvičil deset hodin. Ale opět poprosím, ne bavme se pouze o hudbu nebo sportu, tedy o těch nejznámějších talentech. Protože v jiných dovednostech je možné pílí dospět k určitému úspěchu. Třeba když někdo začíná něco vyrábět ze dřeva, první výrobky

vypadají zpravidla hrozně, ale když to nevzdá a udělá jich sto nebo tisíc, určitě už bude mnohem zručnější a nakonec se za ně nebude muset stydět.

A pak existují další dovednosti, třeba ty vztahové - schopnost naslouchat, umění se vcítit do druhého, starat se o druhé, učit se vděčnosti, radostnému pohledu na svět a mnoho dalších. Tyto dovednosti je také

třeba procvičovat a zdokonalovat se v nich, takže v tomto oboru se píše velmi hodí. Ale že by někdo měl talent na vděčnost, to asi tvrdit nemůžeme. A přitom být dobrý v této dovednosti je možná důležitější než ve všech medailových sportech (směje se). Zvláště když tyto vztahové dovednosti se lze naučit a může být v nich dobrý každý z nás.

Oproti těm oblastem, kde jsme dobří, má každý z nás i svou slabou stránku. Má cenu své slabé stránky poznávat? A dá se s nimi něco dělat?

To je jasné, že nejsme všichni šikovní na všechno. Dokonce to patří ke zdravému sebevědomí – vím, že mi něco nejde, že na něco prostě nejsem dobrý. Ale navzdory tomu mě to nerozdrtí! Jsem takový „borec“, že si to dokážu přiznat. A není se za to stydět, vždyť každému něco nejde, to by si měli uvědomit zvláště všichni posměváčci. Ale pozor – na druhou stranu bychom se

neměli na to jen vymlouvat, že už jsem prostě takový, tak mi to nejde. Určitě bychom neměli nikdy vzdávat snahu trochu se v tom zlepšit. Něco se třeba maličko naučit můžeme.

Spousta z nás má strach pustit se do něčeho nového. Říkáme si: Stejně mi to nepůjde, jsem prostě dřevina. Jak se vypořádat se strachem?

Strach bývá někdy důsledek malé sebedůvěry. Ale ve skutečnosti se není čeho bát. Kluci, přece jste ve věku, kdy zkoušení nových věcí máte jako důležitý úkol! Zkoušení nových věcí jde každému lépe, když si dokážete říct: Když to nevyjde, nic se neděje. Všimněte si, že lidé si v životě dost často vyčítají, že něco nezkusili, než že by si vyčítali, že něco zkusili, i když to třeba nedopadlo skvěle.

A z čeho je ten strach? No z neúspěchu! Jenže kdo rozhoduje o tom, co je a co není úspěch. To, že se mi nepovede něco, co zkusím poprvé, neznamená přece žádný neúspěch? Takže klidně dobré věci zkoušejte a ničeho se nebojte. Třeba právě tím objevíte, že jste v tom dobří.